

منشورهای اخلاقی در فرهنگ اسلامی (مروری بر چند متن اخلاقی)

«فرزندم»

تفسیر و توضیح در رابطه دین و اخلاق

www.ketab.ir

نویسنده:

سید محمد ثقفی

تقدی، سید محمد، ۱۳۲۳-

منشورهای اخلاقی در فرهنگ اسلامی (مروری بر چند متن اخلاقی) «فرزندم»: تفسیر و توضیح در رابطه دین و اخلاق، نویسنده

سید محمد تقدی، / قم: انتشارات انصاریان، ۱۴۰۲، ۳۱۸/۱ ص

ISBN: 978-964-219-825-2

عنوان دیگر: تفسیر و توضیح در رابطه دین و اخلاق

۱- اخلاقی اسلامی Islamic ethics - ۲

۳- دین و اخلاق Religion and ethics - ۴

۵- اخلاقی دینی Religious ethics - ۶

BP۲۴۷/۸

۲۹۷/۶۱

شماره کتابخانه: ۹۴۷۷۷۹۱

منشورهای اخلاقی در فرهنگ اسلامی (مروری بر چند متن اخلاقی)

نویسنده: سید محمد تقدی

ناشر: انتشارات انصاریان

چاپ اول ۱۴۰۲ - ۱۴۴۵ - ۲۰۲۴

تعداد صفحات: ۳۱۸

قطع: رقعی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۱۹-۸۲۵-۲

تیراژ ۲۳۰۰

انتشارات انصاریان

قم - جمهوری اسلامی ایران

خیابان شهدا - کوچه ۲۲ - ص.ب. ۱۸۷

تلفن: ۳۷۷۴۱۷۴۴ ۲۵ ۹۸ دورنما: ۳۷۷۴۲۶۴۷

پست الکترونیک: Int_ansarian@yahoo.com

www.ansarianpublications.org

سید محمد تقدی

بسم الله الرحمن الرحيم

در نامه‌ای که حضرت رسول به پادشاه حبشه (نجاشی) همراه با جعفر ابن ابیطالب فرستاد، دو پیام اساسی و جاویدان دیده می‌شود و آن دو: توحید و آزادی است. ملاحظه عمیق این نامه، آدمی را به پیام اساسی اسلام و عمق آن توجه می‌دهد. من بخشی از این نامه را می‌آورم^۱ و خواننده عزیز را به تعمق در آن فرا می‌خوانم. یقین دارم که او نیز بمانند نویسنده از خواندن آن لذت خواهد برد.

بسم الله الرحمن الرحيم، من رسول الله الى النجاشي الاصحم ملك الحبشه ... اني ادعوك الى الله وحده لا شريك له و الموالاة على طاعته و ان تتبني و تؤمن بالذي جاءني، فاني رسول الله و بعثت اليك ابن عمي جعفر و نفرا معه من المسلمين . فاذا جاءك فاقبرهم، و دع التجير . فاني ادعوك و جنودك الى الله، فقد بلغت و نصحت، فاقبلو نصحي . و السلام على من اتبع الهدى^۲.

از محمد رسول خدا به نجاشی پادشاه حبشه: سلم انت: سلامت باشی ، ... من تو را به خدای واحد بی شریک دعوت می‌کنم و می‌خواهم که اطاعت او را پیروی نمائی و تابع من باشی و به خدائی که مرا فرستاده است ایمان بیاوری. من رسول خدایم. پسرعمویم جعفر (ابن ابیطالب) را همراه عده‌ای از مسلمانان پیش تو فرستادم و وقتی آنان پیش تو آمدند، آنان را بپذیر و از آنان

۱ - تصور می‌کنم خوانندگان بخش نخست این نامه را استحضار دارند.

۲ - دکتر محمد حمید الله: الوثائق السياسية للمعهد النبوي و الخلافة الراشدة. ص ۷۵- دارالارشاد. بیروت:

استقبال کن و زورگوئی (استبداد) را کنار بگذار. من تو و لشگرت را به خدا واحد فرا می‌خوانم. من پیام را رساندم و نصیحت و خیرخواهی انجام دادم. پس نصیحت مرا بپذیرید.

والسلام علی من اتبع الهدی

در این نامه حضرت محمد پیامبر عدالت و صلح، دو پیام اساسی و جاوید را نجاشی پادشاه حبشه ابلاغ می‌فرماید: توحید حضرت باری و ترک زورگوئی (استبداد) و این دو پایه و اساس اسلام (ادیان) است.

توحید و اخلاق

دقیقاً در کتابی که ملاحظه می‌کنید به این دو پیام در «منشورهای اخلاقی در فرهنگ اسلامی» تأکید می‌شود. به صراحت می‌گویم: سه دوست فاضل و ارزشمند در انگیزش مطالعه من در این مورد نقش داشتند.

۱- همشهری با فضل و فضیلت جناب آقای سید جواد مولانا (زید توفیق)، ایشان اندرزنامه پدرش آیت الله سید ابوالحسن مولانا را به نام «انیس الابرار فی وظایف الاخیار» که به عربی ترجمه کرده‌اند، نسخه‌ای از آن را به من لطف فرمودند و من با مطالعه این اندرزنامه «منشورهای اخلاقی» که با واژه: «پا بنی، ایها الولد، من الوالد القان الی الولد البار» آغاز می‌شود به ذهنم خطور کرد و جرقه زد و به شرح و تفسیر آنها علاقه‌مند شدم.

۲- دوست دانشمند محترم، جناب آقای فتاح نقی پور (مدیر محترم کتابخانه امام صادق علیه السلام آیت الله سبحانی) که با معرفی کتاب‌های ارزنده و در اختیار گذاردن آنها مرا یاری کردند. با تشکر از لطف ایشان.

۳- استاد بزرگوار دکتر مقصود فراستخواه که با نگارش مقاله‌ای عالمانه و محققانه بنام «نسبت میان دین ورزی و اخلاقی بودن چیست» با نگاهی معرفت شناسانه و جامعه شناسانه، مطالب کتاب را در رابطه «دین و اخلاق» مورد تأیید قرار دادند.

از همه جالب‌تر اینکه «مرجع عالیقدر، استاد علامه حضرت آیت الله جعفر سبحانی حفظه الله، تقریظی بر کتاب نوشته‌اند که از لحاظ خوانندگان خواهد گذشت. نویسنده از لطف عمیم استاد عالیقدر علامه سبحانی کمال تشکر را دارد.

از همه این عزیزان صمیمانه تشکر می‌کنم. در ضمن دوستم جناب آقای محمد حسین انصاریان فرزند برومند مرحوم حاج محمد تقی انصاریان (قم) آماده‌سازی و چاپ این کتاب را بر عهده گرفتند، از زحمات و الطاف ایشان نیز سپاسگزارم.

امیدم چنان است که این کتاب برای خوانندگان و جوانان کشور مفید باشد و در توسعه اخلاق اسلامی مؤثر افتد.

قم: حوزه علمیه

سید محمد نقفی ۱۴۰۲/۹/۶

تقریظ آیت الله سبحانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فلاسفه در تعریف انسان بر ناطق بودن او تکیه می‌کنند و می‌گویند انسان حیوان ناطق است. آنگاه ناطق را به تفکر و اندیشیدن تفسیر می‌نمایند که آنرا تعریف جامع و به اصطلاح حد تام تلقی می‌کنند در حالی که تعریف یاد شده از تمامیت برخوردار نیست زیرا اگر بخش مهمی از انسانیت را تفکر تشکیل می‌دهد ولی بخشی از شخصیت و غرائز گرایش‌های عانی و دانی اوست. اگر رهبری بخش نخست بر عهده متفکران است رهبری بخش دوم بر عهده علمای اخلاقی می‌باشد.

بنابراین در شناختن انسان باید به هر دو جنبه او عنایت بشود و لذا مسأله رهبری غرائز، از دوران‌های پیشین مورد بحث و بررسی بوده است دیدگاه یونانیان در اخلاق به گونه‌ای است ولی در اسلام به گونه دیگر البته این به این معنی نیست که با هم در تعارضند و یا اخلاقی یونانی نقطه‌ای مثبت ندارد ولی اخلاقی جامع همراه با مثبتات هر دو در گرو قرآن و احادیث معصومان است.

لازم به تذکر است که از دیدگاه وحی، اخلاق از مقوله نوآوری نیست بر خلاف علم و دانش که از مقوله نوآوری است اصول اخلاقی و ریشه‌های فضائل و ردائیل در نهاد انسان نهفته است و شخص از طریق وحی تکوینی سست به آنها آشناست و لذا قرآن می‌فرماید: **وَقَالَتْ هُنَّ آفُسُوهُنَّ** و **تَقْوَاهُنَّ**^(۱) پس فجور و تقوا را به او الهام کرده.

بنابراین آموزگاران اخلاقی چیز جدیدی را به طرف نمی‌آموزند بلکه آنچه را که در درون متعلم نهاده شده استخراج کرده و به شرح و بسط آن می‌پردازند.

در این مورد آیات قرآنی و سخنان حکیمانه معصومان علیهم السلام منبع است. بالاخص وصیت امام امیر مومنان علی علیه السلام به فرزند عزیزش امام حسن علیهما السلام بخش برای معلمان اخلاقی است.

خوشبختانه مؤلف محترم جناب حجة الاسلام آقای سید محمد تقی تبریزی (دامت افاضته) بر این منبع تکیه کرده و به توضیح آن به نحو احسن پرداخته‌اند.

البته آنچه که ما یادآور شدیم بخشی از مطالب کتاب را تشکیل می‌دهد. مثلاً وصیت غزالی مورد نظر مؤلف بوده، برخی را پذیرفته و احیاناً نقادی کرده‌اند.

مطالعه این کتاب را به عزیزان و جوانانی که می‌خواهند از نظر رهبری غرائز به حد کمال برسند توصیه می‌کنیم و توفیقات مؤلف را در همه عرصه‌ها از خداوند متعال خواهیم.

قم - مؤسسه امام صادق علیه السلام

جعفر سبحانی

۱۴۰۲/۹/۱۰

برابر ۱۸ / جمادی الاولی / ۱۴۴۵

